N:o 10. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 15 Maj 1883. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Årg. 3.

Sångens Öfversta-prestinna.

(Från vår korrespondent i Paris.)

Sångens Öfversta-prestinna — är det den blonda nordiska Ofelia, är det den brunögda Adelina, är det Berlinarnes Lucca eller Parisarnes Kraus eller Wienarnes Etelka? Det är ingen af dem alla. Låt dem vara drottningar i sångens rike, prestinnor i dess tempel äro de icke. Det är deras egen herrlighet, hvars evangelium de draga ut att förkunna, det är sig sjelfva de dyrka i kapp med hela tillbedjarskaran, som ligger i stoftet för deras fötter. Men prestinnans gerning är en annan. Hennes lif är att tillbedja, icke att blifva tillbedd. Glansen, som strålar ut från templet, hvars vaktare hon är, samlar hon icke såsom gloria kring sig. Stilla och okänd för de profana sitter hon vid trefoten och sköter om den heliga elden.

Sångens öfversta-prestinna — hon har varit det och hon är det ännu för den generation, i hvilken vi lefva. Hon har aldrig på gathörnen i främmande länder prunkat som Barnums fenomen, hon har aldrig kastat boll med millioner, tidningsreporterna ha icke lefvat af hennes meriter och salongskonversationen af beundrans fraser om hennes gudomlighet. Men sångens verkliga dyrkare, de känna henne ganska väl. Det är bland dem icke en, utan tio, som stå i tacksamhetsskuld till henne. Jag såg nyligen ett album, i hvilket hennes senaste elever voro två gryende nordiska framtidsstjernor. Ingeborg Ås och Georgina Sommelius sade sin kära lärarinna farväl, innan de styrde sin kosa ut i stora verlden. De skrefvo just sitt namn och sin helsning på näst sista bladet. På det sista står plats öppen för en danska, den tredje i ett klöfverblad, som snart skall kappas om att taga arf efter Jenny Lind och Kristina Nilsson. Men albumbladen innehöllo tjogtals namn på sådana, som hela verlden för ögonblicket jublar åt från London till Newyork, från Rio de Janeiro till Petersburg. Jag plockar ut ett och annat ur den lysande buketten; det största af dem allra först: Gabriella Kraus, primadonna vid stora operan i Paris; Amalie Fabrici, italienarnes tillbedda; Ilona de Murska, den exotiska kaliforniska stjernan; Caroline Salla, Françoise de Riminis framställarinna; Tremelli, Etelka Gerster, Rosa Papier, Risley och nu senast Nevada, den unga sångerskan, som kommer från triumftåget i Italien för att straxt derpå blifva parisarnes afgud. »Måtte himlen höra min bön och belöna er för hvad ni gjort för er elev, som evigt skall ära och älska er», har Kraus skrifvit i detta allenastående album, och lika uppfylda af innerlig tacksamhet äro orden från alla de andra. Ty hvad Garcia och Viardot* voro för ett äldre slägte, det är Madame Marchesi för vårt.

Hon är nu närmare sextio- än femtiotalet, född 1826 i Frankfurt, der hennes far, grosshandlaren Graumann, hörde till stadens mest ansedda och en tid äfven mest välmående familjer. Han förlorade emellertid plötsligen sin förmögenhet, och den yngsta, ogifta dottern måste då tänka på att med egna krafter draga sig fram i verlden. Från det hon var litet barn hade hon med passion älskat musik. När hennes mormor tog henne med på teatern att höra Jenny Lind eller Liszt, kunde hon gråta af förtjusning hela dagen. Hon hade en förträfflig röst, sade alla, och på den hade hon redan bygt dristiga drömmar en tid innan olyckan träffade familjen. Lyckligtvis hade hon en gift syster, som gaf henne pengar till att studera hos Wiens dåvarande förnämste sånglärare, kapellmästaren Otto Nicolai. Denna första vinter — det var 1843—44 — under konstens fana skildrar den snart sextioåriga ännu med ungdomlig hänförelse. Wiener-operan stod i sin skönaste blomstring. Det var ett frosseri af njutning dag efter dag. Men plötsligen kastades der in en disharmoni i det ungdomliga jublet. Kapellmästarens elev besökte en dag M:me Viardot och sjöng för henne. »Ni är icke på rätta vägen», sade den berömda konstnärinnan. »Ni skall begifva er till Paris, till min bror Manuel Garcia». Hennes lugn var i samma ögonblick borta, och då just vid den tiden hennes lärare friade till henne och hon kände, att hon omöjligen kunde blifva hans, beslöt hon att lemna Wien för att i sin födelsestad Frankfurt genom information söka förtjena den summa, som var nödvändig för en studievistelse i Paris. Hon gjorde bekantskap med Mendelssohn, han fick henne att uppträda på en konsert i Düsseldorf. Redan mot vintern 1845 kunde hon tillsammans med komponisten och virtuosen Jacques Rosenhain och hans hustru draga hän till Paris, till Garcia. Han pröfvade henne länge och förklarade att rösten var god, men att det behöfdes en utbildning på flere år. Detta var ett åskslag för henne; de hopsparda pengarne räckte ej till för mer än sex månader. Men äfven den gången kom hjelpen. Och det stannade ej blott vid de ursprungligen bestämda två studieåren hos Garcia. Marsrevolutionen i Italien förhindrade hennes uppträdande just som hon kom till Milano för att debutera. Hon vände då åter till Paris, och der lades nu ett helt nytt år till studietiden hos den store läraren. Det är under dessa tre år, då hon samtidigt informerade mästarens yngre elever under hans tillsyn, som hon lagt den förträffliga grunden till det kall, som sedan skulle utfylla hennes lif.

Derpå styrdes färden ut på konstresor bl. a. till Italien, sedan hon 1852 hade gift sig med en ung italiensk sångare, som uppträdde under namnet Signor Marchesi men i verkligheten tillhörde en gammal adlig italiensk slägt och var marquis af la Rojata de Castrone*. Hon

* Red. tillåter sig att tillägga: Henriette Nissen.

* C. Salvatore de Castrone måste för sina liberala tendenser lemna sin hoftjenst i Neapel 1840 vid 18 års ålder, hvarefter han i sin födelsestad Palermo studerade filosofi och juridik samt musik. 1846 sjöng han för Lamperti och Fontana i Milano, måste efter revolutionen 1848 fly till Amerika och taga anställning i italienska

stiftade under dessa resor bekantskap med nästan alla den tidens musikcelebriteter, lefde tillsammans med dessa ett rörligt lif, rikt på konstnärlig frukt och skördade samtidigt härmed, hvart hän hon kom, de mest lysande triumfer hos publiken. Men hennes kall var dock ett annat än sångerskans, och ödet satte henne också snart på den plats, dit hon absolut hörde. Redan 1854 tillbjöd henne direktör Hellmesberger anställning vid Wiener-konservatoriet. Tillståndet vid detta var ännu helt och hållet barndomens; hon bragte ordning och fart i hela utvecklingen, och då det år, för hvilket hon ursprungligen var anställd, gått till ända, gaf man sig ingen ro förr än hon förnyat sitt kontrakt för ytterligare sju år. Hon stannade der ej längre den gången. Fastän det uteslutande var hon, som bragt konservatoriet till blomstring, hopade det sig ständigt fler och fler svårigheter och obehagligheter på hennes väg. Hennes man, som var i Paris, talade med Rossini, som erbjöd sig att skaffa henne ett professorat vid konservatoriet der. Men straxt vid den första sammankomsten med Auber, som var konservatoriets direktör, visade det sig, att dessa två aldrig kunde arbeta riktigt tillsammans. Han ville att hon skulle adoptera »la méthode de chant du conservatorie», och hon hade sin egen. Hon föredrog då att afsäga sig det erbjudna engagementet. År 1865 öfvertalade henne Ferd. Hiller att låta anställa sig i Cöln. Men efter uppehållet i Paris kunde de små förhållandena der icke tillfredsställa henne, och då man i Wien trodde sig kunna aflägsna hvarje strå på hennes väg och i ett som allt rätta sig efter henne, endast hon ville komma tillbaka, flyttade hon redan 1866 åter till Donaustaden. Hon var nu i tolf år den ledande själen här i konservatoriets verksamhet och lemnade det ej förr än i februari 1878. Den yttre orsaken till brytningen var också den gången chikaner och orättmätigt åsidosättande, den vigtigaste och verkliga dock säkert en annan.

De berömda elever hon hade utbildat, de stora musikmästarne i alla land hade, då hon 1877 firade på samma gång sitt silfverbröllop och sitt konstnärsjubileum, kappats med kungar och furstar om att hedra henne. Kejsaren af Österrike och den tyske kejsaren, kungarne af Italien och Sachsen, storhertigen af Sachsen-Weimar — gåfvo henne kors och medaljer. »Societa Santa Cecilia» i Rom såväl som »Accademia musicale» i Florens utnämde henne till hedersmedlem, borgmästaren i hennes födelsestad Frankfurt, direktionen för dervarande konservatorium såväl som en hel mängd andra musikföreningar etc. sände henne adresser, — det var från alla håll ingen ände på hedersbevisningar. Men likväl var hon icke fullt nöjd med sig sjelf. Ändtligen hade den under hennes första lärarinneverksamhet närda planen gått till mognad. Hon såg olägenheterna vid det offentliga konservatoriet, slentrianen och formalitetsrytteriet, som så lätt smög sig in der, svårigheten, för att icke säga omöjligheten, att gifva den enskildes utveckling den individuella prägel som den borde hafva. Å andra sidan motsvarade ej heller den privata undervisningen, sådan den bedrefs, det ideal hon sökte. Den sporre som låg i samarbetet med andra elever fattades, kretsen som gjorde eleven van vid en stor publik och åtskilligt annat fattades likaledes. Hvad hon sökt och nu fann låg midt emellan de begge undervisningsmetoderna. Hon begynte i Wien den bekanta Marchesiska skolan och flyttade den 1881 till det ställe, dit den bäst hörde, till den verkliga metropolen för all konst, Paris.

Denna skola är sångundervisningens absoluta högskola. Den har alla konservatoriets företräden utan att hafva någon af dess brister. Elevernas antal är begränsadt, hvar och en enskildt utvecklas för sig med särskild hänsyn till speciel talang och speciela dispositioner. Men alla som befinna sig på samma utvecklingsgrad utbildas dock tillsammans, så att de ömsesidigt kunna draga nytta af de gemensamma lektionstimmarne. Det är tre klasser, en för röstutbildningen, en för det egentliga sångstudiet och slutligen en för instuderandet af roler, till förberedelse för scenen. I förbindelse härmed står undervisning i italienska, i plastik och mimik, samt för de mera framskridna inöfning af hela operor med mise-en-scène på en improviserad teater, der sångutbildningen läres inom sjelfva scenens ram under samverkan af fru Marchesi och de dramatiska lärarne. I hvar och en af de tre klasserna har den enskilde eleven sin del af timmen för sig, men de andra hafva, om icke absolut förpligtelse, dock rätt till att vara tillstädes, och de begagna sig alla af denna rätt, ty de känna ganska väl hvilken sporre det ligger i denna, indirekta undervisning. Derjemte hållas matinéer och soiréer, vid hvilka de elever, som stå i begrepp att lemna skolan, få tillfälle att låta höra sig inför en utvald krets af Paris' musikcelebriteter och musikälskare. Fru Marchesi står i personligt nära förhållande till dem alla. Och det rykte hennes skola har vunnit, hennes bekantskap med och inflytelse hos den musikaliska verlden i alla Europas större städer sätter henne likaledes i stånd att jemna den första svåra vägen för eleven, när det slutligen blir fråga om teaterengagement. Från alla verldens hörn strömma anmälningar till henne, amerikanskor och ryskor kappas med Tysklands och Paris' talanger. Hon söker såvidt möjligt är att tillfredställa alla; hon vill blott att de elever hon åtager sig skola vara verkligt lofvande och hon fordrar som regel både att få begynna från början med röstens utbildning och att leda utvecklingen till slut, det vill säga, att eleven skall tillbringa minst två år hos henne. Hon vill dermed uppnå och har äfven uppnått, att ett bevis om att ha utgått från Marchesis skola är ett vitnesbörd om att vara både en talangfull och fullt utbildad sångerska. Ännu har ingen af hennes elever bragt detta vitnesbörd på skam.

opera-sällskapet i Newyork. Han studerade sedan för Garcia och kallade sig som konstnär Marchesi. Från 1851 firade han som barytonist stora triumfer i Tyskland etc. Såsom skriftställare, komponist och sånglärare har han gjort sig ett aktadt namn. *Red.*

Sferernas musik.

Mest känd och omtalad bland grekernas spekulativa fantasibilder är väl — skrifver i Tribüne den tyske naturforskaren A. Dubois-Reymond — den s. k. sferernas musik. Den härleder sig från Pythagoras, hvilken föreställde sig och lärde, att de kristallsferer, på hvilka planeterna voro fästa, vände sig och dervid frambragte en musik af undebar skönhet. För menniskoöron var den icke förnimbar, emedan de hört den från födelsen och derigenom blifvit fullkomligt förslöade för den samma. Vid första påseendet ter sig denna tanke som ett inbillningsfoster af galnaste art; men tänka vi noggrannare efter, märka vi, att den uppfinningsrika naturen här, liksom ofta, öfverträffar alt hvad vår vildaste fantasi kunnat hitta på. Sferernas musik finnes i verkligheten till. Men dess underbara skönhet? Ja, den skola vi skärskåda.

Man tänke sig en stoppnål, försedd med ett kulformigt hufvud och med andra ändan orörligt fastgjord. Stryker man på nålen med en fiolstråke, så gifver den ifrån sig, alt efter som en längre eller kortare del är fri, en djupare eller högre ton. Är tillräckligt lång del af nålen fri, så skall den vid öfverändan befintliga kulan beskrifva en för ögat tydligt synbar ellips (aflång krets). Tänka vi oss nu nålen borta och kulan fritt beskrifva denna ellips, hafva vi en bild i smått af en planets bana. Tonen, som vår svängande kula nu gifver ifrån sig, varder visserligen nästan ohörbart svag, emedan resonnansen fattas; men den finnes dock. Denna tons höjd beror på den tid, på hvilken kulan genomlöper sin bana.

Fullkomligt analogt härmed alstra också planeterna toner, i det de beskrifva väldiga elliptiska vibrationer. Att man icke kan höra dem, kommer visserligen icke, såsom Pythagoras trodde, deraf, att man alltid hör dem, utan det är följande omständighet, som beröfvar oss njutningen: Menniskoörat har liksom menniskorösten sitt »omfång» och har vissa gränser, uppåt och nedåt, utanför hvilka det icke urskiljer någon ton. Man uppskattar de högsta toner, vi kunna höra, till 40,000 svängningar i sekunden; dock aftager med åldern förmågan att höra sådana toner. Rörande gränsen nedåt är man icke ense; dock antages vanligen, att toner, som hafva mindre än 33 svängningar i sekunden, icke mera äro hörbara. De djupaste pianosträngar göra åtminstone 40 svängningar i sekunden eller fullända en svängning på högst $^1/_{40}$ sekund. En ton, som låge blott en oktav lägre och altså hade en svängningstid af $^1/_{20}$ sekund, vore redan ohörbar. Men en svängning af Merkurius, hvilken bland planeterna har högsta tonen, räcker nära 88 medellånga soldygn. Altså gör den djupaste pianosträng mer än 300 millioner svängningar på samma tid, under hvilken Merkurius fulländar en enda, eller den ljuder ungefär som 31:sta oktaven af Merkurius-tonen. Man kan göra sig en föreställning om dessa toners djup, i fall man fortsätter pianot från basen nedåt och tänker sig denna tangentrad indelad i pianon på åtta oktaver hvart. Då faller Merkurius-tonen ungefär på öfre ändan af sjette pianot, medan de öfre planeternas toner på oregelbundna afstånd fördela sig öfver det samma och den djupaste, Neptun-tonen, faller ända in på det sjunde.

Hvad nu denna s. k. harmonis skönhet vidkommer, så är att märka, att intet bland de olika planeternas svängningstal står i musikaliskt

förhållande till något enda annat. Deraf följer, att denna musik måste låta värre, än om man på pianot skulle på en gång anslå en rad efter hvarandra följande tangenter. Det vore ändå i och för sig att uthärda; men vi hafva härvid icke tagit de olika planeternas månar med i räkningen. De fullända först afgrundslarmet, i det de till grundtonerna lägga en mängd öfvertoner, hvilka äro disharmoniska med dessa och med hvarandra inbördes. Bland dem utmärka sig i synnerhet de båda Marsmånarne genom höga öfvertoner, i det att den yttre har en svängningstid af en, den inre blott af en tredjedels dag. Den sistnämnda har den högsta sferton, som finnes i vårt solsystem, ungefär tjugonde oktaven nedåt af den djupaste pianotonen, så att den skulle efter nyss nämda beräkning falla på fjerde pianots femte oktav.

Skulle derför, såsom Pythagoras ville, själarne efter döden hafva förmåga att höra sferernas musik, så torde denna förmåga väl snarare böra tillkomma de fördömda än de saliga.

Beethovens pastoralsymfoni.

Det torde icke vara för mången af våra läsare bekant, att Beethoven torde lånat den första idén till detta sitt odödliga mästerverk af en föga känd tonsättare, organisten J. H. Knecht, som föddes i Biberach i Schwaben år 1752. Naturligtvis är det fråga endast om planen, men icke om sjelfva kompositionen af detta alster af Beethovens uppfinningsrika snille. I en musikkrönika i Indép. Belge meddelas härom följande intressanta upplysningar:

Den Knechtska symfoniens titel är följande:

»Musikaliskt porträtt af naturen eller stor symfoni för två violiner, alt och bas med två flöjttravärer; två oboer, fagotter, valdthorn, trumpeter och pukor ad libitum; hvilken medelst toner skall uttrycka:

1) En vacker nejd, der solen lyser; de milda vestanvindarne fläkta, bäckarne rinna genom dalen, fåglarne qvittra; en ström kastar sig brusande från höjden; herden blåser sin pipa, och herdinnan låter höra sin ljufva röst.

2) Himmelen börjar plötsligt mörkna; alla menniskor i trakten ha svårt att andas och bli förskräckta; svarta moln uppstiga, vindarne börja tjuta, åskan mullrar på afstånd, och ovädret nalkas långsamt.

3) Åskan, åtföljd af hvinande blåst och störtregn, dånar med full styrka; trädens toppar susa, och strömmen hvälfver sitt vatten med förfärligt brus.

4) Ovädret saktar småningom af, molnen skingra sig och himmeln blir klar.

5) Naturen, betagen af glädje, höjer sin röst mot himmelen och hembär skaparen den varmaste tacksägelse med ljufva och behagliga sånger.

Hela detta program är detaljeradt på titelbladet, och, eget nog, är det skrifvet på (dålig) franska, ehuru arbetet är utgifvet i Speyer.

Knechts symfoni utgafs i tryck år 1784; år 1808 komponerade Beethoven pastoralsymfonien. Det är omöjligt att antaga, att den berömde mästaren icke skulle ha egt kännedom om »musikaliskt porträtt af naturen». Man kan ej beskylla honom för plagiat; ty han har skrifvit ett arbete, som är helt och hållet olikt hans föregångares; men det är troligt, att det var »Musikaliskt porträtt af naturen», som ingaf honom idén till pastoralsymfonien, hvilken idé han har förstorat, för att ställa den i jemnhöjd med sitt snille. Äfven han har kunnat säga: »Jag tager min egendom, der jag finner den.» Hans egendom var naturen, som han älskade, som han kände så väl, som trots någon, som han så underbart har porträtterat i sin pastoralsymfoni. Det var på sina långa vandringar i skog och mark, som han komponerade de flesta bland sina odödliga mästerverk. »Hvad ni är lycklig, min fru», skref han till friherrinnan von Droszdick, »som så snart får begifva er ut till landet; jag får ej smaka det nöjet förr än den 8 dennes. Jag gläder mig deråt likt ett barn. Jag är så glad, när jag kan få irra omkring i skogar, på berg och på fält. Skog, träd, berg gifva ett eko, som man önskar höra. Ingen kan älska landet så högt som jag.»

Det var i byn Heiligenstadt, på högra stranden af Donau, som Beethoven flera gånger slog sig ned, och der pastoralsymfonien komponerades. Schindler omtalar i sina memoarer öfver Beethoven en utflykt, som han långt senare till sammans med mästaren gjorde till denna pittoreska nejd. Vi skulle besöka Heiligenstadt och nejden deromkring, hvarest Beethoven hade studerat naturen och skapat så många vigtiga verk. Solen sken varmt som på sommaren (det var i April månad 1823), och landskapet skimrade i de vackra vårfärgerna. Vi begåfvo oss till Koehlenberg, uti riktning mot Grinzing. Vi vandrade öfver den tjusande dal, som skiljer Heiligenstadt från nämnda by; vi gingo öfver en klar bäck, som kom från det närbelägna berget, och utmed hvilken en allé af almar sträckte sig. Beethoven stannade flere gånger, lät sina tjusta blickar irra öfver landskapet och insöp den ljufliga dalens balsamluft. Derefter sättande sig under ett träd, frågade han, om jag bland fågelsången äfven hörde trasten; men absolut tystnad rådde då omkring oss. Han tillade, att trastar, vaktlar, näktergalar och gökar hade varit hans medarbetare.

I denna berättelse förekommer ett sorgligt ställe, det då Beethoven frågade Schindler, om han hörde fåglarnes sång. Den stackars store mästaren hörde dem då icke mer; han var döf; hans vänner måste samtala med honom med blyertspennans hjelp. Dessa naturens stora harmonier, som han så beundransvärdt inlagt i sin pastoralsymfoni, nådde ej längre hans öra. Med hvilken bitter känsla måste han ej ihågkomma den tid, då han hade förnummit bäckens sorl, löfvens prassel, insekternas surr och fåglarnes qvitter, och fäst alt detta i sitt minne för att samla elementen till sin pastoraltafla.

Beethoven tyckes icke ha velat lemna rum för något tvifvel om det lån, han gjort af Knecht af planen till symfonien; ty äfven han, som aldrig brukade göra sig det omaket, har antydt de enskildheter, af hvilka han ville gifva intryck. Hans program är mindre långt än Knechts, men det är ett program. »Glada känslors uppvaknande vid ankomsten till landet. — Scenen vid bäcken. — Landtfolkets muntra sammanvaro. — Storm. — Herdesång, glada och tacksamma känslor efter stormen.» — Så lyder Beethovens program. Såsom man finner liknar det kompositörens af »Musikaliskt porträtt af naturen», och det är knapt att antaga rätt och slätt, att de båda kompositörerne sjelfständigt råkat falla på samma idé.

Wagneriana.

Bland dem som i Frankrike ifra emot Wagners senaste stil finna vi märkvärdigt nog äfven Camille Saint-Saëns. Efter första utförandet af den nya »Venusbergscenen» på Colonne-konserten i Paris, hvilket nummer var utsedt till en ny skandal — fast förgäfves —, yttrade han sig på följande sätt:

Hvem erinrade sig ej det stora slaget vid »Tannhäusers» representation i Paris 1861. Det var en ordentlig strid, alldeles som vid första uppförandet af »Hernani». Operans foyer var förvandlad till ett Pandämonium, der man tjöt och skymfade hvarann. Gounod utropade: »jag skulle gifva mitt blod, om jag hade skrifvit denna tonsättning!» Hans von Bülow sprang från den ene till den andre och sade med förstördt utseende: »Han har ursägtat sig, han har ursägtat sig.» Ingen visste hvarom frågan var. Hela verlden hade tappat hufvudet. Jag var närvarande, då den der nykomponerade scenen i »Venusberget» uppstod, som för ej länge sedan äfventyrat så stor skandal på Châtelet. Den stora operan hade, trogen sina traditioner, fordrat af komponisten att han skulle förlänga första tablån i första akten, emedan man ville gifva en större utsträckning åt balletten och Venus' rol, som gafs af madame Tedesco. Hvar och en skulle väl tro, att det skulle lända till vinst, om man gaf en scen så kort som möjligt åt denna Venus och denna olymp, som förirrar sig in i medeltiden såsom ett liflöst fantom. Så hade komponisten först velat, och han hade gjort väl i att göra så. Men auktorn till »Tristan och Isolde» var nu angripen af framtidsmusikens feber och ville profva den nya stilen. »Tristans» stil utgöt sig i »Tannhäusers» ådror. Jag har sett Wagner vid arbetet, huru han stående vid notpulpeten, under prat och skämt skref den berömda Bacchanalen med en lätthet och snabbhet, öfver hvilken säkert högst få komponister förfoga i samma grad som han. Jag har hållit det ännu ej torkade notbladet i min hand, och jag påminner

mig att jag, förskräckt i mitt sinne, frågade mig huru det skulle blifva möjligt för violinerna att utföra vissa orimligt svåra ställen. Sedan dess har en lång tid förflutit, men än i dag kunna ej violinerna öfvervinna dessa svårigheter. Man finner visserligen i denna bacchanal en utomordentlig kompositionsförmåga och alldeles nya medel i gruppering och användande af instrumenterna, men man finner ock rader af förminskade septimer, som vittna om en beklagansvärd smak, och kromatiska qvintföljder, hvilka framkalla den jämmerligaste effekt. Om man vill vara uppriktig måste man tillstå att denna sinneutsväfning är framstäld genom ett förfärligt charivari, som ej har mera gemenskap med musik än namnet. På ett ställe i texten heter det, att Gratierna resa sig upp förskräckta. Öppenhjertigt sagdt, så hafva de verkligen skäl dertill. Det är mer än utsväfning; man är frestad att gripa till häroldsstafven och näpsa denna fruktansvärda storm. Hvad som deremot sedan följer, det långsamma, i oändliga nyanser sig stegrande förmildrandet, dessa på hvarandra följande klangfulla tonvågor, som smånigom dö bort i en ocean af djup harmoni och älsklig melodi — allt detta är underbart, och den som ej hört det, kan ej göra sig en föreställning derom!

* * *

»Imatra är namnet på Wagners nyaste opera. Ämnet är hemtadt från Finland; kompositören befann sig nämligen i Viborg(!) när den underrättelsen hann honom, att hans »Tannhäuser» blifvit uthvisslad i Paris och han aflade en ed att han skulle skrifva en opera, hvars hjelte Imatra(!) skulle bli.» — Denna för våra läsare säkerligen öfverraskande notis stod att läsa i Ny Illustrerad tidning för 14 år sedan.

Beethovens Erard-flygel. Vid expositionen i Wien 1873 hade regeringsrådet Exner anordnat en utställning af musikinstrument. Denna historiska utställning innehöll fullt autentiska klavér, som tillhört Haydn, Mozart, Schubert o. a. Bland dessa fanns äfven en från museum i Linz ditsänd Erard-flygel med årtalet 1804 och påskrift: »Fortepiano hvilket staden Paris förärat kompositören L. van Beethoven. Gifvare: herr Johann van Beethoven, privatperson i Linz» (hans broder). Prof. Hanslick i Wien, som bevistade nämda utställning och naturligtvis särskildt tog notis om musikafdelningen, betviflade emellertid riktigheten af denna inskrift. En hyllning af staden Paris åt Beethoven på en tid då helt få Parisare visste att någon Beethoven existerade! Dertill den kända otillförlitligheten hos Johann v. Beethoven, som ej var så nogräknad med sanningen!

Herr Bannelier har emellertid i Revue et Gazette musicale uti en artikel om Wienerutställningen gifvit klarhet i denna sak, och det steg som ledde honom dit var en undersökning af firman Erards handelsböcker. Dessa konstatera att 18 Thermidor år XI (1803) Sebastien Erard skänkt en flygel (un piano forme clavecin) åt Ludvig van Beethoven, hvadan alltså icke Paris utan chefen för den berömda pianofabriken har äran af att åt den då 33-årige tyske mästaren ha skänkt denna hyllningsgåfva.

I teaterfrågan.

Vi nödgas återkomma till denna rubrik i anledning af den kungl. proposition, som nu väntar på riksdagens afgörande. Hufvudinnehållet i densamma (försäljning af Dramatiska och entreprenad af Stora teatern) var visserligen kändt förut; men deremot är det åtskilliga punkter deri äfvensom i finansministerns utlåtande, hvilka inbjuda till kommenterande. Till en början anföra vi de af finansministern föreslagna garantier, hvarigenom han trott sig kunna förebygga faran af konstanstaltens andliga vanskötsel under enskild entreprenad. Ministern yttrar följande (kursiveringen af oss):

Den hufvudsakliga invändning, som vid den nämnda propositionens behandling inom riksdagen framstäldes emot teaterns upplåtande till enskilde, var, att i sådant fall tillräckliga garantier komme att saknas för, att teatern skulle bibehålla sig på den höga ståndpunkt i estetiskt och moraliskt hänseende, som en af staten understödd konstanstalt bör intaga. Nu, liksom då, håller jag visserligen för min del före, att genom uppställandet af lämpliga vilkor för teaterns begagnande och särskildt genom förbehåll för e. k. m:t att *genom särskildt utsedd person utöfva kontroll öfver de teaterstycken,* som ifrågakomma till uppförande, skulle kunna till fyllest blifva sörjdt derför, att teatern fortfarande komme att fylla sin uppgift att bildande och förädlande inverka på allmänheten. För detta antagande hemtar jag äfven stöd från förhållandet i främmande land; så vidt jag kunnat inhemta är det nämligen endast i Kjöbenhavn, som den med statsmedel understödda teatern drifves omedelbart för statens räkning, hvaremot de teatrar i Europas öfriga förnämsta städer, hvilka icke sortera direkt under landets hofförvaltning, i allmänhet äro upplåtna åt enskilde, utan att det med fog lärer kunna påstås, att dessa teatrar fylla sin uppgift på ett mindre tillfredsställande sätt. — —

Om emellertid oaktadt de inskränkande vilkor i afseende å den sceniska verksamhetens bedrifvande, hvarmed en upplåtelse af teatern bör och kan omgärdas, betänkligheter kunna hysas mot en sådan upplåtelse till en enskild person, synes det mig, att dessa betänkligheter borde, åtminstone i det väsentliga, kunna undanrödjas, om teatern lemnades i händerna på *ett konsortium af personer med känd, allvarlig nitälskan* för den sceniska konsten. Intresset för denna konst är i vårt land och särskildt i landets hufvudstad så lifligt, att jag vågar antaga, att, särdeles om upplåtelsen af teatern kunde förbindas med förmåner, som gjorde den ekonomiska risken mindre, någon svårighet icke skulle möta att få teatern öfvertagen af ett konsortium, hvari deltagarnes personer i och för sig utgjorde en fullt tillförlitlig borgen för teaterns värdiga handhafvande.

Vi ämna icke här yttra oss angående det mer eller mindre betryggande i dessa föreslagna garantier för konstinstitutets upprätthållande, men måste medgifva att åtgärderna i och för sig äro tänkvärda. Men deremot är det en annan punkt, rörande hvilken man lemnas i fullkomlig oklarhet, men utan hvars utredning likväl ingen sann konstvän lär kunna önska framgång åt k. m:ts proposition, och det är — hvad vi fortfarande anse såsom det allra vigtigaste — anslagsfrågan.

Finansministern har föreslagit rättighet för de blifvande entreprenörerna att uppbära endast det nuvarande statsanslaget (60,000 kr.), men icke ifrågasatt dettas förhöjning, och det oaktadt ministern redan för det nu närmast följande interimsåret förklarar sig anse ett extra anslag af minst 40,000 kr. vara alldeles oundgängligt. Hur bär det ihop? Tror hr finansministern att teatern i enskild hand skall blifva så mycket billigare att sköta, att all anslagsförhöjning då skall varda obehöflig? Detta lär väl svårligen blifva fallet, om ock någon besparing torde kunna göras genom att nedsätta löner och aflägsna sinekurer, hvilka onekligen frodas lättare under kunglighetens hägn än under privatregemente. Med rätta säger också statsrådet Ryding i sin reservation:

Att uti en tid, då allt större och större fordringar ställas på den sceniska utstyrseln, minska anslaget till en dylik institution, såsom skedde med den k. teaterns anslag år 1868, då statsanslaget sänktes från 75,000 till 60,000 kr., synes mig oriktigt och ledande just till den skuldsättning, de k. teatrarne nu ådragit sig, och enda sättet att godtgöra ett dylikt begånget felsteg är att åter höja årsanslaget ej allenast till hvad det var redan 1858, således för 25 år sedan, utan till en något högre siffra.

Denna osäkerhet rörande det blifvande anslagets tillräcklighet förvärras ytterligare derigenom, att i k. m:ts proposition ej finnes med ett ord antydt, huruvida konungen vore villig att äfven till Stora teatern såsom privat anstalt fortfarande bidraga med sina 60,000 kr. såsom abonnement för en loge. Indragandet af ett så hederligt abonnementspris vore tydligen för teatern en förlust, som af intet annat kunde ersättas. Vi hoppas att all misstanke om en sådan indragning är oberättigad; att den emellertid kan uppstå, inses deraf att när entreprenad förra gången försöktes, år 1818, så indrog d. v. konungen verkligen samtidigt alt bidrag från sin egen »hand- eller hofkassa». En bestämd förklaring härutinnan hade altså bort inryckas i k. m:ts proposition, som äfven är oklar rörande beskaffenheten af den verksamhet, som på Stora teatern under entreprenaden tänkes komma att utvecklas: huru vida densamma då skall blifva både dramatisk och lyrisk, eller blott det senare. Detta finnes nämligen endast för interimsåret antydt, men icke för den följande tiden.

Vi hoppas att under diskussionen i kamrarne alla dessa formella brister i den k. propositionen skola påpekas och få sin tillfredsställande förklaring. På andra vilkor lär den väl ej kunna påtänkas. Oss synes för öfrigt obestridligt att, vare sig teatern kommer att tillhöra konungen, staten, kommunen eller enskilda, är ett tillskott af minst 40,000 kr. utöfver de nuvarande 60,000 från staten och 60,000 från konungen, i alla fall lika nödvändigt, om nämligen vår lyriska scen skall kunna ens någorlunda värdigt upprätthållas och operan i Sverige komma att åtnjuta blott tillnärmelsevis samma förmåner som dem, hvilka hon i många långt mindre stater längesedan eger. Hvarifrån detta tillskott skall komma, om från stat eller kommun eller annorstädes ifrån, derom kan tvistas; men om dess behöflighet icke. *A. L.*

Konsten att tiga.

Kåseri.

Många äro de som studera konsten att tala, många äfven att sjunga, men huru många vinnlägga sig om den mycket svårare konsten att tiga?

Och dock är det erkändt, att tala är silfver, men tiga det är guld. (Sjunga skulle på sin höjd då vara koppar.)

Erkändt är också att det är bättre att tiga, än illa tala, men i många fall kan man säga att det är bättre att tiga än väl tala, ty vältaligheten är ofta ingenting annat än en sammansättning af grant klingande fraser.

Förmodligen har du någon gång åhört öfverläggningarne i ett parlament, och kanske sedan läst den stenografiska berättelsen derom. Huru mycket deraf anser du väl ha varit värdt att uppteckna och trycka? Tio procent! Väl knappast.

Kanske har du bevistat någon större middag i England, Tyskland, Danmark, Sverige, och vet då hvilken tortyr det är, att efter det en tallrik potage knappast hunnit framsättas för dig nödgas åhöra en ändlös rad för det mesta alldeles tanketomma tal, det ena efter det andra. Du har satt dig till bords med den mest strålande aptit, men denna lider skeppsbrott under de tantalusqval du uthärdar vid din bespisning med ord, ord, ord i stället för de läckra rätter, af hvilka du känner odören, men hvilka du blott får smaka efter så långa pauser, att när de komma, aptiten är borta. Och icke nog med att ditt tålamod hårdt pröfvas under denna ordbespisning, du måste äfven efter hvarje slutadt tal klappa händerna eller ropa bravo!

Huru tacksam skulle du icke varit mot dessa talare, om de tegat och låtit dig i ro och mak njuta af de kulinariska mästerstycken, som serverats, och om hvilka du nu blott fått en falsk idé, då spetsen af din aptit var bruten långt innan du kunde bearbeta dem med knif och gaffel.

Det medgifves att konsten att tiga ej är lätt och sättes på många svåra prof, i synnerhet i musikaliska situationer, hvilka här egentligen intressera oss.

Du eger t. ex. någon talang, spelar ditt piano så, att du kan »roa dig sjelf och andra», blir på denna grund bjuden i sällskap och uppmanad att låta höra dig. Du är ej difficil, sätter dig till och intonerar din Notturno af Chopin eller hvad du kan ha att bjuda på, men har knappast hunnit öfver de fyra första takterna, innan ett nyförlofvadt par der borta i vrån, fästman och fästmö, i halft hviskande ton meddelar hvarandra sina åsigter om de der möblerna, de för bosättningen varit och sett på, och sedan nu isen är bruten, börja de två fruarna Mayer och Almström i en mindre dämpad ton utbyta sina tankar om sina respektive pigor, hvarpå det icke dröjer två minuter, förrän hela salongen är i full konversation. Det återstår ännu hälften af din Notturno; hvad skall du göra? Skall du afbryta och taga din hatt och gå? Det skulle göra uppseende, och kanske skulle man endast skratta dig på ryggen. Eller skall du — det har passerat någonting dylikt — midt i Notturnon stiga upp från din kullerstol och fråga: ursägtar herrskapet om jag spelar medan herrskapet pratar? Nej, ingendera delen, bäst att spela din Notturno till slut och svälja förtreten.

Eller du är bland de åhörande gästerna i salongen. Efter att länge ha låtit bedja sig, framträder fröken Psyche Jönsson till pianot, och ställer sig till höger om ackompagnatören, som fått Beethovens Adelaide uppslagen framför sig. Det är första gången du ser fröken Psyche Jönsson, och du blir halft betagen i hennes milda ögon. Hon börjar. Tystnaden är allmän, ty man har egard för fruntimmer. Din förtjusning blir icke långvarig, ty redan under de första takterna förnimmes en märkbar detonering, som alltjämt tilltager under Allegron, och slutar med att fröken Psyche sjunger i en helt annan tonart än herrn vid pianot spelar uti. Ett sorl af bifall genomströmmar salongen, men du tänker för dig sjelf: O, om bara den stackars fröken hade lärt sig konsten att tiga!

Från scenen och konsertsalen.

Den störtsjö af konserter, som dränkte mer än $^2/_3$ af april månad, kastade sina svallvågor äfven in i maj, men som publiken nu med skäl hunnit blifva trött, var det endast företeelser af mera ovanlig art — såsom Svendsen-konserterna och studentballetten — som kunde påräkna folk, hvaremot en artist ur första ledet, sådan som Tivadar Nachèz, måste nöja sig med ett fåtal åhörare. Dertill bidrog väl dock äfven, att vi blifvit så bortskämda med utmärkta violinister, så att vi med misstänksamhet betrakta hvarje nytt namn, som vill göra anspråk på att äfven höra till de främsta. Detta anspråk kan emellertid Tivadar Nachèz försvara. Han torde ej behöfva tveka att upptaga handsken med Sauret, ehuru båda ega olika egenskaper. Mendelssohns konsert lemnade osökt tillfälle till jämförelse: mellansatsen spelades af Nachèz med mera ädel, bred och elegiskt varm ton, deremot låg han under i finalen, som af Sauret utfördes med större verve, abandon och finess. Nachèz besitter alla en fulländad virtuostekniks konstgrepp (att han i början spelade mindre rent torde varit en tillfällighet) och särskildt är han stark i oktavpassager, hvarför ock Paganinis oktavetyd utgör hans stående käpphäst. Huruvida han verkligen ej kan spela Beethoven — såsom tyska kritici påstå — fingo vi ej tillfälle att kontrollera, dock skulle detta vara förvånande hos en violinist som i så hög grad tillegnat sig Joachims förträffliga stråkföring.

Svendsen ha vi redan i förra numret presenterat för våra läsare, och sedan dess har han presenterat sig sjelf. Att både publik och medverkande konstnärer icke tyckte illa om bekantskapen märktes nogsamt på det varma mottagandet med applåder, bravorop och till och med (hos oss ovanliga) orkesterfanfarer, eller »tusch», som tysken säger. Det är ganska märkvärdigt att icke Svendsen förut varit mera känd här, ehuru det är vida mindre långt mellan Stockholm och Kristiania än mellan Norge och Tyskland eller Frankrike, för att icke säga Amerika, i hvilka alla länder Svendsen redan länge varit spelad och uppburen. De instrumentalkompositioner af honom, som förut gifvits härstädes, äro så vidt vi kunnat utforska följande: af Meissners kapell år 1873 D-symfonien, 1875 kröningsmarschen och inledningen till Sigurd Slembe, 1876 violinkonsertallegro, 1878 isländska melodier och rapsodi 2, 1882 B-symfonien; af hofkapellet 1881 rapsodi 3; af Heckmann och hofkapellister 1875 stråkqvartett i a-moll. Härtill kom nu hans stråksättningar af svenska och norska melodier (de sista i synnerhet utmärkta) samt hans poetiska orkestermålning »Zorahayda», så full af goda ideer, hvaribland vi endast framhålla det fagra violinsolot och den med öfverraskande sprituell naturalism utförda målningen af vattenstänket. Man måste i sanning vara en född orkestersjäl för att, sedan Wagner, Berlioz och Saint-Saëns synas nästan hafva uttömt alla tänkbara klangfärger, kunna uppfinna nya sådana; detta har Svendsen emellertid gjort och särskildt i fråga om pizzicati-effekter åstadkommit saker, som troligen förut varit ohörda. Äfven träinstrumenten egnar han ett särskildt intresse och anmodar dem om utomordentliga svårigheter. Hofkapellet hedrade sig betydligt i detta eldprof, som kanske aldrig var hetare än i D-dursymfoniens scherzo, det i vår tanke bästa stycket af alla, liksom öfver hufvud denna symfoni befans vara i innerlighet och inspiration öfverlägsen den i B, hvilken nogsamt skönjes vara ett senare arbete, visserligen utmärkt af större mogenhet (med Schumanns sätt att disponera satserna), men äfven af en något kyligare reflexion. I allmänhet är Svendsen mera underhållande än värmande och väcker oftare beundran än rörelse. Vår i förra numret citerade biograf gissar, att den militäriska disciplinen hos honom i någon mån kanske hindrat det personliga att komma fram; för vår del tro vi dock snarare att han ter sin personlighet sådan den är. Denna personlighet synes nämligen vara en absolut lyckligt anlagd, positiv och obruten karakter, som alltid ser frimodigt på lifvet och eger accenter för intelligensen och kraften snarare än för känslan och lidandet. Men just derför är han, visserligen icke så sympatisk som Grieg eller vår Söderman, men i stället af en verkligt välgörande betydelse i en tid, då musiken har alt för lätt att domna af i formlöst känslosvall och weltschmerz. — Dess utom beundrar man hos honom ej blott tonsättaren utan kanske lika mycket den rent af genialiske dirigenten.

Från Stora teatern ha vi att anteckna tvänne lyckliga debuter. »Trubaduren» är en opera, som nu mera gör ett mycket blandadt intryck. Wagners reform har ingalunda gått spårlöst förbi, det märkes nog derpå, att efter bekantskapen med densamma ser man dessa gammaldags konventionella operor med helt andra ögon och kan knapt undertrycka ett löje åt sådana praktscener, som t. ex. andra aktens andra tablå, då folket gladligen sjunger »Vi gå vår väg så tyst på tå» utan att komma ur fläcken och utan att grefvens gallskrik »O att jag straxt den kära» just håller tyckes uppmana till någon tystlåtenhet, eller då Manrico i det afgörande ögonblicket helt trankilt kommer in och tager Leonora från grefven, som beskedligt släpper henne och icke gör minsta min af att draga svärdet förr än han snällt afsjungit sin lexa, men då med ens blir så rasande, att han måste hållas. Men vid sidan af dylika onaturligheter innehåller »Trubaduren» också ställen, der den blifvande skaparen af Aida sticker fram lejontassen under fårhuden. Dit hör den stora scenen i andra akten, som kräfver en sångerskas och skådespelerskas alla krafter. Rollen är svår men äfven tacksam, och vi undra icke på att en god mezzosopran väljer den till debut för att med ens kunna slå ett slag och visa hvartill hon duger. Fröken Jansson synes ega flere lofvande egenskaper: förståndig uppfattning och omsorgsfull återgifning, kanske till och med väl mycket beräknad — man skulle önskat mera eld och inspiration, dock hämmades dessa egenskaper måhända af rädsla. Debuten var emellertid lyckad och egde i vokalt afseende rätt stora förtjenster. — Herr Forssten åter har redan scenvanan inne och gaf en liflig relief åt vilden Amonazro i »Aida». Rösten eger kraft och klang, vibrerar dock väl mycket och forcerades stundom för starkt. Debuten var i det hela särdeles framgångsrik.

Millöckers operett ha vi ännu ej haft tillfälle åhöra. *A. L.*

Beethovens första konsert i Köln annonserades enligt ett gammalt program, som en gammal Kölnerbo bevarat, på följande sätt:

Avertissement.

Heut dato den 26:ten Martis 1778 wird auf dem musikalischen Akademiesaal in der Steinegass der Churköllnische Hoftenorist Beethoven die Ehre haben zwey seiner Scholaren zu produciren; nämlich: Mad:lle Averdonc Hofaltistin, und sein Söhngen von 6 (?) Jahren. Erstere wird mit verschiedenen schönen Arien, letzterer mit verschiedenen Clavier-Concerten und Trios die Ehre haben aufzuwarten, wo er allen hohen Herrschaften ein völliges Vergnügen zu leisten sich schmeichlet, um je mehr, da beyde zum grössten Vergnügen des ganzen Hofes sich hören zu lassen die Gnade gehabt haben.

Der Anfang ist Abends um 5 Uhr. — Die nicht abbonnirte Herren und Damen zahlen einen Gulden.

Die Billets sind auf ersagtem musikalischen Akademiesaal, auch bey Hrn. Claren auf der Bach in Mühlenstein zu haben.

Från in- och utlandet.

Emil Sjögren, af hvilken Joh. Elmblad nyligen sjöng några sånger i Berlin, erhåller af Allg. D. Musikz. följande vitsord: Jämte förmågan att karakterisera effektfullt uppenbarar komponisten en mycket lycklig melodisk uppfinning och en skicklighet i ackompagnementets utarbetning, som är bildad efter de bästa mönster. Namnet Sjögren må anbefallas åt vissångares uppmärksamhet.

Af kyrkomusikens vänner inom Arbrå församling erhöll — enligt Svensk Läraretidning — folkskolläraren och organisten derstädes J. Ståhlberg nyligen en särdeles väl arbetad silfversnusdosa med inneliggande 130 kr. såsom en tacksamhetsgärd för hvad herr S. inom församlingen verkat för sångens höjande.

Skänk af kyrkoorgel. Nya Vexiöbladet meddelar, att ett konsortium af enskilda personer för medel, som å utsända listor tecknats, samt för resten på egen risk inköpt och till Vissefjerda församling i Kalmar stift skänkt Kalmar domkyrkas gamla orgel, en gåfva på åtminstone 8,000 kronor.

Hallströms opera Jaguarita lär vara uppskjuten till hösten. Vi få således minst två inhemska nyheter på operan nästa vinter, och kanske tre. Utom den redan antagna Harald Viking af Hallén hvilar nämligen ännu hos direktionen till påseende Salomans opera »Diamantkorset», hvilken såsom varande en nordisk genuin »comique» (med librett af Overskou) och dessutom lätt uppsatt, synes böra förtjena afseende framför utländsk import.

Till denna ur A. B. hemtade notis äro vi i tillfälle att vidfoga den underrättelsen, att Salomans »Diamantkorset» är definitivt antagen till spelning å Opera comique i Paris der m:lle Vanzandt skall göra hufvudrollen. Det är första gången någon nordisk opera vederfares en dylik ära.

Kristina Nilsson och T. Björksten återkommo den 27 april öfver Liverpool till London efter sin i allt så lyckosamma sejour i Amerika. Fru Kristina Nilsson qvarstannade i nyss nämnda stad, hvarest hon kommer att uppträda under säsongen, hvaremot hr Björksten begaf sig till Paris för att fortsätta sina sångstudier under professor Delle Sedies ledning.

Den danska studentsångföreningens fest i Kjöbenhavns Casino 28 april, i hvilken den lundensiska studentsångföreningen på inbjudning deltog med en 65 man stark kör, var talrikt besökt. Konserten öppnades med Hartmanns gudamarsch ur »Thrymskviden», hvarefter de danske och svenske sångarne med ackompanjemang af orkester och under anförande af den svenska föreningens dirigent, adjunkten Möller, till sammans sjöngo »Romersk triumfsång» af Max Bruch. Derefter sjöngo svenskarne Fredmans epistel n:r 30, O. Lindblads »Sångfåglarne», som måste sjungas om, och Wennerbergs »Hör oss, Svea!» Danskarne uppstämde Reissigers »Olaf Tryggvason», kämpevisan »Tovelille» och Heises »Dans, ropte felen», som efter stormande bifall gafs da capo. Konsertens stora slutnummer, Hartmanns år 1869 i anledning af kronprinsens förmälning komponerade kantat, sjöngs åter af alla sångarne under ledning af Otto Malling.

En jätteorgel. Den i London utkommande tidskriften Engineering meddelar en utförlig beskrifning på jätteorgeln i kristallpalatset i Sydenham. Denna orgel, hvars toner förmå fylla den stora bygnaden, har icke mindre än 4,400 pipor, eller, med andra ord: orgelnisten har till sitt förfogande 4,400 toner, som medelst 80 registeröfvergångar kunna efter behag sammankopplas. Orgeln har fyra manualer och en pedal. Luftstyrkan levereras af bälgar, som pressas med en hydraulisk mekanism, under det att komprimerad luft öppnar pipornas ventiler. Härigenom är denna orgel lika lättspelad som ett harmonium.

Kristiania $^5/_5$ *—83.*

Sedan jag sist skref, ha vi haft icke få konserter här. Så har Svendsen genom en egen konsert tagit farväl af sin norska publik och afslutat musikföreningens stora konserter samt kammarmusik-soareerna. Att dessa hvad program som utförelse angår gifvits på ett särdeles lysande sätt, så som här endast under Svendsens ledning är möjligt, vore öfverflödigt att anmärka. Till flere mera intressanta konserter hör också fru Agathe-Backer-Gröndahls, hvilken nu som alltid hänförde publiken med sitt mästerliga spel; Fru Ida Basilier-Magelsens och Camilla Wieses 2 konserter, som båda voro mycket intressanta och lyckade, en af herr Lammers kör i Vor Frelsers kyrka uppförd kyrkokonsert — (Sebastian Bachs juloratorium) —, som gafs förträffligt, samt underbarnet Ilona Eibenschütz, som upprepade gånger för mer eller mindre fullt hus gifvit konserter, vid hvilka hon framkallat publikens bifall. Lammers kyrkokonsert skall gifvas om. Både körerna och solisterna, i synnerhet damsolisterna skötte sig utmärkt väl. Till de senare hörde fröken Wiese och fru Lammers; orgeln spelades förträffligt af organisten Cappelen från Drammen. Glanspunkten i denna rika konserttid har dock varit konstnärsparet Artôt Padillas besök här. Jag tror ej att jag säger för mycket, när jag påstår, att aldrig någon konstnärinna här hos oss, synnerligast en främmande, blifvit så favoriserad, som m:me Artôt blifver det nu under sitt besök, ty jag tage för gifvet att samma förtjusning, som gjort sig gällande här och i Drammen, också kommer att möta henne i Bergen Throndjem, till hvilka städer konstnärerna nu begifvit sig. Det är fem år sedan Artôt var här. Dessa fem år synas ej ha efterlemnat något spår i hennes storartade qualifikationer, som sångerska och konstnär, snarare tvärtom. Hvilken stil, hvilken charme, hvilken storartad höghet hvilar icke öfver hennes sång, hur förstår hon icke att med den yppersta frasering och den rikaste färgvexling svinga sig lätt som en qvittrande fogel genom röstens alla register, hur sköter hon icke sitt pianissimo, detta så fint utmejslade pianissimo, genom den mest förförande mezza voce öfver i ett bredt, kraftigt forte! Och så detta föredrag, så nobelt och storslaget, fint och diskret, varmt och passioneradt, öfverlägset och lugnt, hvari diktionen och deklamationen är så klar och tydlig, att icke ett ord går förloradt. — Alla dessa hennes stora egenskaper, som kunna påpekas, äro emellertid icke allt, när det gäller att förklara den förunderliga magt Artôt har öfver sina åhörare, der är något mera, något »je ne sais quoi», såvida det icke snarare är det som fransmännen kalla »diable au corps». Det gläder mig att kunna säga, det vår publiks hänförelse visat m:me Artôt hur ofantligt högt hon uppskattats här. Såväl de nästan ändlösa applåderna, hvilka vid hennes första konsert kommo henne till del, som de otaliga framropningarne, hela tolf stycken på båda konserterna tillsammans, äro bevis nog härför. Lagerkransar och blomsterbuketter (deribland en med de svenska färgerna af fröken Signe Hebbe) fattades ej heller. På teateraftonen gjorde sig en enormt stor bukett med norska färger, skänkt af teaterdirektionen, synnerligen bemärkt. Hon blef tillika mottagen med dubbel fanfar af orkestern, med hvilken hennes röst tog sig dubbelt så storartad och vacker ut. Man har försökt att få konstnärsparet att uppträda i en opera, men de ha ej några kostymer med sig. Afven Padilla har med sin utmärkt böjliga och kraftiga stämma, sitt smidiga och lifliga föredrag hänfört vår publik. Schæling har så småningom vunnit mer och mer fotfäste i publikens gunst, till dess han på teatern förliden afton, då han spelade Rubinsteins G-dur konsert med orkester, uppnådde hedern att framropas två gånger. *S.*

Operan »Jago». Underrättelsen, att Verdi skulle ha en opera med denna titel nära färdig, vederlägges af kompositören sjelf, som i ett i musiktidningen Menestrel offentliggjordt bref till en vän förklarar, att han ännu icke har skrifvit en enda not till operan »Jago» eller snarare »Othello».

Paris. Till slutet af juni, då Opéra Comique alltid stänger sina portar, kommer »Lakmé» att gifvas summa 20 gånger emedan m:lle Vanzandt, som sjunger titelrolen, ej vill sjunga mer än två gånger i veckan. — Återstår nu att se vid operans återupptagande om tidningarnes och publikens förtjusningsfeber kommer att blifva kronisk.

— Société des compositeurs de musique har utfärdat ett täflings-cirkulär, upptagande följande arbeten: En kör för blandade röster med soli ad libitum samt pianoackompagnement (pris: 300 frcs); Solo för Waldhorn (150 fr.); en symfonisk ouverture (500 fr.); en fyrhändig pianosonat (500 fr.); en kör för 4 mansröster till uppgifven text med ackomp. af militärmusik (350 francs).

— Till förmån för dem som lidit af öfversvämningarne i Elsass-Lothringen har gifvits en föreställning på stora operan, hvarvid recetten uppgick till 100,000 frcs. Programmet upptog bl. a. 5:te akten af Gounods »Faust» och 2:ra akten af Boitos »Mefistofeles», hvilken senare mottogs mycket kyligt, då deremot den förra framkallade stor entusiasm. Ett kuriosum för aftonen var, att m:me Judic från Variétés förde taktpinnen vid tre af Arbans orkester utförda danser.

— Ett musikaliskt aktie-sällskap har bildats under namn af »Union des jeunes compositeurs» och ledning af Edmond Hippeau (redaktör af »La renaissance musicale»). Hufvudändamålet med detsamma är att förlägga intressenternas kompositioner.

London. Folies Dramatiques, en ny teater i London, kommer att öppnas d. 25 maj med en engelsk bearbetning af Strauss' »Prins Methusalem».

— Den berömde engelska baritonisten m:r Santley har i sorgen öfver sin makas nyligen timade död inträdt såsom lekmanbroder i Passionisternas kloster i Sutton. Ryktet att han tänker ingå i ett munkkloster har han i tidningarne dementerat.

— Drurylane-teatern har nu bjudit på sin andra novitet för säsongen: »Colomba», lyriskt drama i 4 akter af Francis Hueffer (efter Prosper Mérimées novell), musik af C. Mackenzie. Detta musikverk, som ansluter sig till Wagner, betecknas af den engelska pressen som »en den engelska konstens triumf» och vann det lifligaste bifall. Komponisten anförde sjelf sitt verk och blef mycket firad.

Coventgarden-teaterns impressario Ernest Gye har offentliggjort sitt program för den italienska operans stagione, som begynte 1 maj och räcker i 12 veckor. Personalen upptager af damer: Adelina Patti, Pauline Lucca (i »Svarta dominon»), Albani (Senta i »Flygande Holländaren»), Sembrich, Marie Durand, Amalia Stahl, Scalchi och Tremelli — Kristina Nilsson är ock engagerad, men uppträdandet ännu ej bestämdt —; af herrar: Cotogni, Mierzwinsky, Gailhard m. fl.

— London Musical Society har såsom nyhet gifvit »Stabat mater» af Dvořàk. Nästan alla dess 10 nummer vunno bifall i synnerhet slutnumret, qvartett med kör.

Leipzig. Den 2 april hade konservatoriet tillryggalagt 40 år af sin segerrika verksamhet. Det grundades 1843 af kon. Friedrich August. Om 10 år firas jubelfesten. Nu har 40-års högtiden firats med 6 elevkonserter samt bekransning af de bortgångna lärarnes grafvar och minnestaflan å det hus, der Mendelssohn dog. En statistisk festskrift har utgifvits af Dr. Whistling med porträtter af Mendelssohn, Hauptmann, Richter, David och Moscheles, och en minnespenning har präglats, visande Mendelssohns profil på ena sidan och på den andra en lyra med Sachsens och Leipzigs vapen samt inskription: »Zum 40 jähr. Jubileum des kgl. Conservatoriums der musik zu Leipzig d. 2 April 1883.»

— Rubinsteins »Dämon» — fantastisk opera i tre akter — gafs för första gången i Leipzig d. 15 april å Stadttheatern. Någon enthusiasm framkallade ej operan; publiken tycktes snarare förbluffad öfver den främmande karaktären hos den samma med dess egendomliga originalitet, hvilken dock alltid förråder mästarhanden. Såsom partiturets glanspunkter uppräknas: första aktens inledning och scenen vid floden; i andra akten: dryckeskören, balettmusiken, andra och tredje scenen, duon mellan Tamara och dämonen; i tredje akten: duetterna mellan dämonen och engeln samt den förre och Tamara samt hela finalen.

— Allmänna tyska musikföreningens 22 tonkonstnärsmöte egde rum d. 3—6 maj i Leipzig. Dess hederspresident är Franz Liszt, som redan 1835 i Paris gaf idén till en »allmän musikalisk verldsförening», till höjande af konsten och konstnärerna samt deras anseende och lefnadsställning.

— Bland mera framstående elever, hvilka låtit höra sig vid konservatorieuppvisningen d. 16 och 18 April, nämnes fröken Nanna Lönroth från Kalmar, som då spelade första satsen af Dusseks G-moll-konsert.

Dresden. Piersons opera »Fenice», som med stor framgång gått öfver scenen i Dessau ej länge sedan, kommer att under nästa säsong gifvas på hofoperan här. Detta verk gafs redan 1872 i Hamburg under titel »Colomba», men kunde till följd af dålig uppsättning ej hålla sig uppe.

Den elektriska teaterbelysningen har härstädes visat sig fullt tillfredsställande; för definitivt införande deraf vill man dock afvakta ytterligare förbättringar i framställande af detta lysämne.

Berlin. Gounods »Redemption» har af Cäcilia-föreningen utförts på Sångakademien. »Hufvudintrycket deraf» — säger Allg. D. M. Z. — »var monotoni; arbetet lyckades ej hvarken i rhytmiskt eller polyfont hänseende slå an på åhörarne. Slutstycket »den apostoliska hymnen», berömmes.

München. Franz Lachner har på sin 80 års-födelsedag varit föremål för stor hyllning och blifvit utnämnd till hedersborgare i staden. Kl. 7 på aftonen öfverraskades mästaren med att få höra sin 1857 komponerade nonett för stråk- och blåsinstrument, den han hittills haft liggande i sin pulpet och ej hört utföras. Kl. 9 på aftonen gafs för honom under stort tillopp af menniskor en storartad serenad, utförd genom en afdelning af kapellet.

— Fru Jachmann-Wagner, som vistats ett halft år i München, har blifvit utnämnd till »Kgl. professor vid musikskolan» — den första qvinliga professur i Tyskland.

Weimar. Bizets förstlingsopera »Den sköna flickan från Perth», har uppförts här på storhertiginnans födelsedag och haft rätt god framgång. Detta verk står i betydenhet efter Carmen och håller sig till alla möjliga stilar. »Sevillanan» i Carmen förekommer här som ballett. — Operan kommer för öfrigt att gifvas på Carl-teatern i Wien i början af maj.

Venedig. Wagners »Nibelungen-Ring» har nu äfven vunnit inträde i Italien. På Feniceteatern härstädes gafs ena aftonen »Rheingold» och den följande »Die Walküre» med herr Lieban och fru Reicher-Kinderman i den förra, herr Ant. Schott och fräul. Augusta Kraus i den senare, hvilka skördade stort bifall. »Walküren-Ritt» måste gifvas da capo.

Prag. Den tyska kgl. landsteatern här firade d. 21 April sitt hundraårsjubileum. Teatern — som bär devisen »Patriæ et Musis» öfver ingången — grundades af grefve von Nostiz och öpnades $^{21}/_{4}$ 1783 med »Emilia Galotti».

Petersburg. Rubinstein gaf här före sin afresa till Odessa två konserter, hvilka äfven i pekuniärt hänseende åtföljdes af stor framgång. Den första inbragte 7,366 rubel, den andra var en välgörenhetskonsert och inbragte 8,841 rubel, hvaraf Rubinstein bestämde 5,000 rubel till minnesvården öfver Glinka.

Wien. »Mozart-cykeln» är nu afslutad. På särdeles framstående sätt utfördes »Enleveringen», »Don Juan» och »Trollflöjten»; vidare gåfvos »Idomeneus» och »Titus», på hvilken följde den dramatiska epilogen af Weilen med lefvande bilder och sista aftonen »Requiem» jemte ett par konsertnummer. De förnämsta rolinnehafvarne voro: damerna Materna (Elvira), Lucca (Zerlina), Bianchi (Papagena), Lehmann (Blond), Papier (Sextus) samt gästen fru Wilt (Anna, Constance, nattens drottning); herrar Broulik (Idomeneus), Scaria, Rokitansky, Müller, Walter etc. — Under det man firade »Salzburgs störste son» på hofoperan, hade ett italienskt operasällskap slagit sig ned i den öfvergifna Carlo-teatern, som öppnades med »Lucie». I denna likasom i »Rigoletto» skördade fru Etelka Gerster-Gardini stort bifall. Fru Gerster-Gardini har nu engagerats för hofoperan i Gildas och Rosinas partier.

— Signorina Turolla, som nyligen vunnit så stort bifall i Wien, har gjort en kort men lyckosam carrière. Sångerskan, en piemontesiska, har fått god musikalisk utbildning. Hennes far är god tenorist och hennes mor var dramatisk sångerska. I Tiflis beträdde sign. Turolla scenen första gången, erhöll sedan engagement i London, der hon hade mindre roler, hufvudsakligen mezzosopranpartier, och grundlade slutligen sitt rykte i Milano såsom Amneris och Elisabeth (i Verdis »Don Carlos»). I Tyskland uppträdde hon först förlidet år i Berlin.

— En stor konsertsal för större musik- och sångfester kommer att snart byggas härstädes; den är beräknad för omkr. 8,000 personer.

— En subskription för uppresande af en värdig minnesvård öfver Mozart har börjat härstädes.

— Johannes Elmblad har erbjudits engagement härifrån för gästspel under juni månad.

Görlitz. Vid den schlesiska musikfesten, som eger rum den 3, 4 och 5 juni i denna stad, komma bland andra solister att medverka herr Henrik Westberg och Emil Sauret.

Amerika. Det nya operahuset i Minneapolis (Minnesota) öpnades d. 3 april med en konsert af Litta-Company. Bygnaden har kostat 180,000 dollars och skall vara den luxuösaste teatern i »Vestern». Dagen derpå sjöng Minnie Hauk, och Thomas-fest-kören gaf körsaker.

— Kristina Nilsson har varit inbjuden i Washington till presidenten och uppträdt såsom Maria Stuart på en maskeradbal i Newyork hos jernvägskungen Vanderbilt. Hon har lemnat Amerika d. 18 april och skall der ha haft af 55 konserter en bruttoinkomst af 254,753 dollars.

Rouen. På Théâtre-Français härstädes har gifvits en ny tre-aktsopera »Rabelais» med musik af Prestreau. Operan gjorde lycka.

Bieberich. Professor Wilhelmj tänker fullständigt ombygga sin villa här och inrätta den till konservatorium för musik, särskildt till en högskola för violinspel. En stor konsertsal kommer ock att inredas i densamma.

En minnesfest för Richard Wagner firades för en tid sedan på Canale grande i Venedig. En fullständig orkester var placerad på en stor farkost och roddes, åtföljd af mera än 400 gondoler, bort till Vendramin-palatset, utanför hvilket den spelade uvertyren till »Tannhäuser» och sorgmarschen ur »Götterdämmerung».

Den ryske komponisten Alexander von Faminzin har till Gutzkows »Uriel Acosta» komponerat en opera, som redan utkommit af trycket hos Rahter i Hamburg och är bearbetad för hofteatern i Dresden. Faminzin är en anhängare af Wagner, referent till »Golos» och »Herald», samt har till ryskan öfversatt Richters och Draesekes kompositionsläror.

Bengtsson, N., landtbrukare, död nära Trelleborg d. $^{25}/_{3}$, 43 år gammal. B. hade mycket sinne för musik, förfärdigade sig vid 17 års ålder en orgel, hade goda språkkunskaper och mekaniska anlag. 1871 företog han en resa till Amerika att utbilda sig som fotograf. Han uppfann för några år sedan en notskrifningsmaskin och ett nytt notsystem, på hvilket han tog patent i Sverige, Frankrike och Italien. Sin pianoskola med systemets alla regler erhöll han färdig från trycket strax före sin död.

Dumrath, J. E., hofkamrer, död den $^{5}/_{5}$ i Neapel, 33 år. D. var sedan 1881 tillförordnad sekreterare och ombudsman vid de kungl. teatrarne, der han länge förut tjenstgjort som kanslist.

Hallberg, Bengt Vilhelm, musikdirektör och organist i Landskrona, död derst. d. $^{4}/_{5}$. H. föddes d. $^{13}/_{5}$ 1824 i Asmundstorps socken af Malmöhus län, tog vid 21 års ålder organistexamen, 1848 skolkantors- och 1849 musikdirektörsexamen och tillträdde 1852 organist- och skolkantorsbefattningen i Landskrona. Han besökte 1860 Skotland och gjorde 1871—73 på statens bekostnad resor i Tyskland, Österrike och Italien för uppsökande af nordiska kyrkohymner från medeltiden; åt kyrkomusiken egnade H. sina studier och sin verksamhet i första rummet. Ifrig anhängare af sol-fa-metoden har han efter denna skrifvit svensk koralbok, skolsånger och sånglära. H. har för öfrigt skrifvit flera orgelsaker och nyligen till musikaliska akademien inlemnat ett koralboksförslag som af denna vitsordats. Han har vidare skrifvit en mängd saker för orkester, sång och stränginstrument, en dansk koralbok, musik-teoretiska verk och läroböcker. Outgifna äro 2 ouvertyrer, 1 symfoni och 1 scherzo (gifna i Köpenhamn), 5 stråkquartetter, 1 requiem, kantater m. m.

Ketten, Henri, mycket begåfvad pianist och komponist, † $^{1}/_{4}$ i Paris 35 år gammal. K. var född i Baja (Ungern) och gjorde sina studier vid Pariser-konservatoriet. Som komponist kultiverade han salongsmusiken och var omtyckt i Frankrike. Han har äfven skrifvit ett par operor, två symfonier o. s. v.

Lorenz, Franz, Dr., musikskriftställare, † 78 år i Wiener-Neustadt. Af honom har utkommit: »Haydns, Mozarts und Beethovens Kirchenmusik», »Mozart als clavierkomponist» och flera tidskrifts-artiklar af värde. L. var äfven skald och naturforskare.

Mayer, Emilie, komponist, † i Berlin 62 år. Elev af Loewe i Stettin och Marx i Berlin debuterade hon der 1850 med en quartett, som vann bifall. Hon har äfven skrifvit en symfoni i H moll och en ouvertyr till Göthes Faust, som flere gånger gifvits af symfonikapellet i Berlin.

Wikblad, Lars Herman, stadsaktuarie och registrator, död d. $^{5}/_{5}$ i sitt 77:de år. W. var en skicklig utöfvare af tonkonsten, en mångsidigt bildad kännare och vän af densamma och såsom violinist länge verksam i Mazérska quartettsällskapet. Han har under en följd af år varit ordförande i musikaliska konstföreningen och sedan 1861 varit medlem af musikaliska akademien.

Tillkännagifvande!

De af våra ärade prenumeranter, hvilka ännu icke erhållit årets *Gratis-Musikpremie*, underrättas härmed om, att det ej varit oss möjligt att uppfylla vårt åtagande att expediera densamma före 1:sta qvartalets utgång:

dels på grund deraf, att flertalet premiereqvisitioner för sent ingått, hvarigenom det varit omöjligt att beräkna de resp. upplagornas storlek;

dels på grund af oförutsedda omständigheter och hinder i tryckningen af en del nya, enkom för Svensk Musiktidnings prenumeranter afsedda verk.

Emellertid förpligta vi oss, att senast den 1:sta Juli innevarande år till enhvar prenumerant leverera den önskade premien.

Stockholm i Maj 1883.

Expeditionen af Sv. Musiktid.
HUSS & BEER'S Musikhandel.

INNEHÅLL: Sångens öfversta prestinna. — Sferernas musik. — Beethovens pastoralsymfoni. — Wagneriana. — Beethovens Erardflygel. — I teaterfrågan. — Konsten att tiga. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall — Tillkännagifvande. — Annonser.

Annonser.

Intill Juni månads slut

säljes till **verkligt rampris** resterande lagret af utmärkta **violiner, flöjter, clarinetter, zittror** m. m., m. m. Instrumenten sändas för profning, på öppet köp, då man hänvänder sig till *P. A. Anderberg & C:is* instrumenthandel i Malmö. (G 4759 × 2)

Pianostämning

utföres af kompetent person vid anmälan i

HUSS & BEERS Musikhandel.

På **Huss & Beers** förlag har i dag utkommit:

Irländsk dans
(Caprice)
för Piano
af
Gustav Stolpe.
75 öre.

I **HUSS & BEERS** Musikhandel, Gustaf Adolfs torg 8, samt hos öfrige Musikhandlare:

"Chemin faisant".
6 Morceaux pour piano
par ***Benjamin Godard.***

1. En courant 1: 50
2. En pleurant 1: 25
3. En chantant 1: 25
4. En causant 1: 50
5. En riant ..... 1: —
6. En valsant ..... 2: —

För musikföreningar!

I dag har utkommit på ***Huss & Beers*** förlag;

"Hjertesorg"

Dikt af *Carl Wetterhoff*,
komponerad för sopran, chör och orkester af
August Söderman
(efterlemnadt arbete).
Pianoutdrag med text, pris 1 kr. 50 öre.
Chörstämmor à 25 öre.

Obs.! *Med storartad framgång uppförd å Musikföreningens i Stockholm konsert den 26 April.*

Hrr Musici!

För en flöjtist, en violoncellist och en violinist finnes *genast* fördelaktigt engagement, om korrespondens inledes med direktören ***C. Hoffman***, Christianstad. — Företrädesvis antages den som dessutom trakterar något bleckinstrument. (G. 2488 × 2).

I Sverige
försäljes mina
Flyglar och Pianinos
endast genom
Herrar J. DANNSTRÖM & Co,
Stockholm,
tillkännagifves härmed,
Julius Blüthner,
Leipzig.

På **HUSS & BEER'S** förlag har i dag utkommit:

3 Sånger
för bas eller baryton
af
John Jacobsson.
(Dryckesvisa. — Bacchisk tröst. — Visa.)
Pris 1 krona.

Piano- och Orgelmagasinet
N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8
midt emot Kongl. Stora teatern
har att erbjuda stort urval af ***Flygelpianon, Pianinon*** och ***Taffelpianon*** samt ***Orglar.***
Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.
Stämning och ***reparation*** af såväl Pianon som Orglar verkställes.
Delar till orgelharmonium, såsom ***tungor*** (spel), ***registerskyltar, klaviaturben, tonlådor*** m. m. till billiga priser.
Fullständiga priskuranter erhållas gratis.
Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

Att vi i **Sverige**
försälja våra
Flyglar och Pianinos
endast genom
Herr **Aug. Hoffmann**
i Stockholm
tillkännagifves härmed.
Steinway & Sons
NEWYORK.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1883.